

היום נלמד בעזרת ה':

סוכה דף מב

למדנו במשנה לעיל - רבי יוסי אומר, אם שכח והוציא את הלולב לרה"ר ביו"ט ראשון שחל בשבת, פטור מקרבן חטאת, לפי שהוא טעה בדבר מצווה, כלומר שמתוך שהיה טרוד לקיים את מצוות לולב הוא מיהר ושכח ששבת היום:

אמר אביי: הוא פטור רק כאשר לא יצא ידי חובת נטילת לולב לפני שהוציאו, שאז כשהוציאו הוא 'טועה בדבר מצווה'. אבל אם יצא ידי חובה כבר לפני שהוציאו, הרי שאין הוא 'טועה בדבר מצווה', משום שהוא לא טרוד כעת לעשות את המצווה, וחייב.

קושיא: הא מדאגביה נפק ביה, כלומר והרי כשהוציא את הלולב לרה"ר הוא הגביה אותו, וברגע שהגביה אותו הוא כבר יצא ידי חובה, וא"כ איך יתכן מצב שהוא יוציא לולב לפני שיצא בו ידי חובה ויהיה פטור על הוצאתו?

אביי מתרץ: מדובר שהגביהו כשהוא הפוך (= ראשו כלפי מטה), ואינו יוצא ידי חובה בכך, לפי שבכדי לצאת ידי חובה צריך להגביה את הד' מינים דרך גדילתן.

רבא מתרץ: מדובר שהגביהו בכלי, ולמרות שמותר לקחת את הלולב ע"י דבר אחר, זה רק כאשר נוטלו בדרך כבוד כגון ע"י שכורך ידו בסודר, אבל אם לקחו בדרך בזיון כגון בכלי אינו יוצא ידי חובה.

עולת העוף שנמצאת בין אנפיים: עולת העוף (= אינה נאכלת) שהייתה נמצאת בין עופות מלוקים של חטאת העוף (= נאכלת לכהנים), והכהן היה סבור בטעות שהיא חטאת העוף ואכלה, פטור מקרבן מעילה לדעת רבי יוסי. החידוש הוא שהוא פטור למרות שאמנם הוא טעה בדבר מצווה (= אכילת חטאת העוף) אבל הוא לא עשה מצווה באכילתו, לעומת זאת במשנתינו הוא טעה בדבר מצווה ועשה מצווה (= שנטל לולב).

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

קושיא: השוחט בשבת את קרבן התמיד שאינו מבוקר (= שלא בדקו אותו ממומים), חייב חטאת, לפי ששחט בשבת שחיטה שאינה של מצווה (= שחיטת התמיד היא מצווה הדוחה את השבת). מוכח שהטועה בדבר מצווה ולא עשה מצווה חייב. (= הוא נחשב ל"טועה בדבר מצווה" לפי שהיה טרוד לשחוט את התמיד של שבת, והיה סבור בטעות שהוא מבוקר ממומים).

תירוץ: אין זה 'טועה בדבר מצווה', לפי שמדובר שהביא את הקרבן מלשכה שבה נמצאים כבשים שאינם מבוקרים, וכבשים אלו אינם עומדים להקרבה וממילא אין הוא טרוד בהקרבתם. וכן אין לפוטרו משום שהיה טרוד להקריב את התמיד לפני שיעבור זמנו, לפי שהיה עליו להבחין ולהביא כבשים מלשכת הכבשים המבוקרים.

משנה: מקבלת אשה את הלולב מיד בנה או בעלה בשבת, ומותר לה להחזירו למים שלא יכמוש.

ולדעת רבי יהודה בשבת מותר להחזיר למים, אבל אסור להוסיף או להחליף (= לשפוך את הקיימים ולתת אחרים צוננים יותר), משום שזוהי טרחה ל"תיקון כלי" האסורה בשבת. ביום טוב מותר להוסיף, ובחול המועד מצווה להחליף.

גמרא: החידוש שמותר לאשה לקבל את הלולב מיד בנה: שהיה מקום לומר שכיון שאשה לא חייבת בלולב הרי שאסור לה לטלטלו, קמ"ל שכיון שהוא ראוי לאנשים יש לו תורת 'כלי' ומותר לה לטלטלו. (אשה פטורה מלולב משום שזוהי מצוות עשה שהזמן גרמא).

קטן היודע לנענע לולב, חייב בלולב מדרבנן מדין 'חינוך'.

לשמור תפילין: שלא יכנס בהם לבית הכסא.

קטן היודע לשמור גופו מטומאת מגע ומשא ואהל, אוכלים טהרות שנגעו בגופו. אבל אין אוכלים טהרות שנגעו בידיו, לפי שיתכן שיודע לשמור גופו אבל אינו יודע לשמור ידיו מתורת 'סתם ידים' שגזרו עליהם להיות בדרגת שני לטומאה.

אבל אם הוא יודע לשמור את ידיו, כלומר שלאחר שנטל את ידיו אינו נוגע בשום דבר ספק או בספר שגזרו עליו שמטמא את הידים, ואם לא נזהר הוא נוטל את ידיו לפני שנוגע בטהרות, הרי שאוכלים טהרות שהוא נגע בהם.

קטן **היודע לישראל**, כלומר שאם שואלים אותו 'האם נגעת בטומאה זו' הוא יודע להשיב כן / לא / איני יודע. אם שאלוהו ואמר 'איני יודע', הרי שדינו ככל ספק טומאה, שאם מקום הספק הוא ברשות היחיד ספקו טמא, וברשות הרבים ספקו טהור.

כהן **היודע לפרוס כפיו** בברכת כהנים, ופורס כפיו בציבור, מחלקים לו תרומה בבית הגרנות. אבל לפני שיודע לפרוס את כפיו לא מחלקים לו, שזהו בזיון לתרומה, לפי שהרואים שמחלקים לו תרומה אינם יודעים שהוא יודע לשומרה בטהרה. אבל שולחים את התרומה לביתו אם הוא יודע לשומרה בטהרה. אבל משיועד לפרוס את כפיו ופורס בציבור, כולם יודעים שהוא כבר הביא שתי שערות, שהרי קטן לא פורס כפיו בציבור, ולכן מחלקים לו בבית הגרנות.

היודע לשחוט: קטן היודע את מלאכת השחיטה אפילו שאינו יודע את ההלכות, ועמד גדול והשגיח עליו ששחט כהלכה – אוכלים משחיטתו.

כזית בכדי אכילת פרס: הלכה למשה מסיני ששיעור אכילת כזית מצטרפת, דווקא כשאכל את הכזית בשיעור זמן של 'אכילת פרס' (=חצי) דהיינו חצי ככר של ערוב שהוא מזון ב' סעודות, וכלומר בשיעור זמן של סעודה אחת מתוך הככר (=ד' ביצים). קטן שאוכל כזית בכדי אכילת פרס הפרשותיו מסריחים וצריכים להתרחק מהם בשעת קריאת שמע ותפילה.

יכול לאכול כזית צלי: על קרבן פסח צריך להימנות בחבורה בכדי לשוחטו, ואז מותר לבני החבורה לאכול. בתורה נאמר 'איש לפי אוכלו תכוסו' כלומר תמנו בני אדם על הקרבן הראויים לאכילתו. לדעת רבי יהודה עדיין זה לא מספיק, וצריך שהתינוק יגיע לגיל של הבנה בין מאכלים לפסולת.

משנה: המשנה מפרטת את הימים שבהם נוהגת כל אחת מהמצוות של חג הסוכות.

לולב וערבה: שישה או שבעה. כלומר אם חל יו"ט ראשון בשבת נוטלים לולב כל שבעת הימים, אבל אם חל יו"ט ראשון באחד מימי השבוע נוטלים רק שישה ימים, כי בשבת חול המועד לא נוטלים (כפי שיבואר בגמרא). וכך גם ערבה שמקיפים בה את המזבח דינה כלולב.

ההלל: כל שמונת ימי החג גומרים את ההלל ולא מדלגים באמצע כמו בחג פסח.

השמחה: נאמר 'ושמחת בחגך' ובזמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא באכילת בשר שלמים. שמחה זו נוהגת כל ימי החג.

סוכה: ישיבה בסוכה נוהגת בשבעת ימי חג הסוכות, ולא ביום השמיני הוא שמיני עצרת.

ניסוך המים: בקרבן תמיד של שחר בשבעת ימי חג הסוכות היה ניסוך מיוחד של 'ניסוך המים' על המזבח.

החליל: שמחת בית השואבה שהיתה כל הלילה לכבוד שאיבת ניסוך המים לקראת בוקר, אינה דוחה שבת ויו"ט. ולכן אם חל יו"ט ראשון בשבת היו שישה ימים של שמחת בית השואבה, ואילו אם חל ביום אחר היו רק חמישה ימים.

החזנין: השמשים היו לוקחים את כל הלולבים ומסדרים אותם על גבי האצטבאות (=ספסלים) שהיו ברחבת הר הבית. הזקנים שפחדו להידחף על ידי ההמון למחרת, היו מניחים את לולביהן בלשכה.

ומלמדין אותם לומר: בכדי שלמחרת כאשר יחליפו בטעות את הלולבים זה עם זה, לא תהיה בעיה של גזול או שאול.

גמרא: אמאי טלטול בעלמא הוא: מדוע נטילת לולב לא דוחה שבת חול המועד במקדש (שהרי נוטלים מן התורה כל שבעה במקדש)? הגמרא מתרצת שרבנן גזרו שלא ליטול, מחשש שמא אדם שאינו בקי ילך ללמוד איך מנענעים את הלולב או איך מברכים עליו, ויעבור על איסור 'הוצאה' מרשות לרשות או טלטול ד' אמות ברה"ר.